

رشد زبان در کودکان

گوش فرادادن به اولین کلمه‌های که فرزندتان تولید می‌کند، خیلی هیجان‌انگیز است. وقتی که این کلمه به جمله تبدیل می‌شود و کودک به تدریج صحبت کردن را آغاز می‌کند، شما در واقع شاهد معجزه‌های هستید: معجزه رشد زبان. شما اولین معلم فرزندتان هستید. مدت زمانی که شما صرف صحبت کردن، کتاب خواندن، آواز خواندن و بازی با فرزند خود می‌کنید، سبب آموزش مهارت‌های زبانی مهم در کودک می‌شود که برای همیشه در زندگی وی ماندگار خواهد بود.

ویژگی‌های زبانی کودک تا سن ۶ ماهگی

- در این دوره نوزاد به طرق مختلف گریه می‌کند تا گرسنگی، تنهایی و خیس شدگی خود را نشان دهد.
- صداهایی حاکی از رضایت یا عدم رضایت تولید می‌کند.
- غان و غون می‌کند.
- به تدریج صداهای آشنا را تشخیص می‌دهد.

شیوه تقویت مهارت‌های زبانی کودک در این دوره

- وقتی که کودک غان و غون می‌کند، با همان نوع صداها با او صحبت کنید.
- هنگامی که مشغول غذا دادن، پوشاندن لباس یا بازی با نوزاد خود هستید، با او صحبت کنید.
- برایش شعر بخوانید.
- برایش موسیقی ملایم بپخش کنید.

ویژگی‌های زبانی کودک از ۶ ماهگی تا ۱۲ ماهگی

- با دست خود بای بای می‌کند.
- نسبت به اسامی افراد واکنش نشان می‌دهد.
- اسم چیزهای آشنا را درک می‌کند.
- به کتاب‌های مصور علاقه نشان می‌دهد.
- به صحبت دیگران توجه می‌کند.
- برای اولین بار کلمه‌ای تولید می‌کند.
- با احساس، غان غون می‌کند، به گونه‌ای که انگار در حال صحبت است.
- کلمات بابا و ماما را تولید می‌کند.

شیوه تقویت مهارت‌های زبانی کودک در این دوره

- اسم وی و اسامی چیزهای آشنا را به او یاد بدهید.
- درباره کارهای خود با او صحبت کنید. مثلاً: «الآن جوراب سارا رو براش می‌آرم».

۷۵

پیرنگ

نشریه ماهانه آموزشی - تربیتی
فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷
شماره ۳۳۲-۳۳۳

- بغلش کنید و عکس های مجلات و کتابها را به او نشان دهید.

- برایش شعرهای ساده بخوانید.

ویژگی های زبانی کودک از ۱۲ ماهگی تا ۱۸ ماهگی

- اعضای خانواده و چیزهای آشنا را تشخیص می دهد.

- بعضی از اعضای بدن، مثلاً بینی و گوش را با اشاره نشان می دهد.

- دستوره های ساده و کوتاه را انجام می دهد.

- قادر است بعضی از کلمات را تولید کند.

- صداهای آشنا، همچون صدای ماشین، هواپیما و پرده را تقلید می کند.

- بعضی از کلمات را تکرار می کند.

- به افرادی که در حال صحبت اند، توجه می کند.

- اگر به او یادآوری کنند، کلمات سلام و بای بای را تولید می کند.

- صداهایی همچون او - اوه را تولید می کند.

- با اشاره به اشیا یا استفاده از اسم آنها، درخواست خود را بیان می کند.

- اشیا را در کتاب های مصور تشخیص می دهد.

شیوه تقویت مهارت های زبانی کودک در این دوره

- اسم افراد، اعضای بدن و اشیا را به فرزند خود یاد بدهید.

- صداهای دیگر را به او یاد بدهید.

- برایش داستان کوتاه بخوانید.

- برایش آلبومی تهیه کنید و تصاویر چیزهای آشنا همچون آدم ها، گنجا و حیوانات را در آن قرار دهید و از او بخواهید که اسم آنها را تلفظ کند.

- به زیاد ساده و شفاف با او صحبت کنید، زیرا گفتار کودکانه ممکن است در یادگیری کودکان اختلال ایجاد کند.

ویژگی های زبانی کودک از ۱۸ ماهگی تا دو سالگی

- در حدود ۵۰ کلمه را می تواند تولید کند، اما میزان درک او خیلی بیش تر از این است.

- کلمات کوتاهی را که دیگران ادا می کنند، تکرار می کند.

- با خودش حرف می زند و با بلغور کردن، احساسات خود را بیان می کند.

- اسم اسباب بازی ها و اشیا آشنا را به زبان می آورد.

- از جملات دو یا سه کلمه ای همچون بابا، بای بای با همه رفتن، استفاده می کند.

- شعرهای کوتاه را با خود زمزمه می کند.

- به آهنگ اشعار توجه می کند.

- اگر از او خواسته شود می تواند چشم ها، گوش ها و بینی خود را با اشاره نشان دهد.

- اگر او را تشویق کنید کلماتی همچون بای بای و سلام را تولید می کند.

شیوه تقویت مهارت های زبانی کودک در این دوره

- روزانه حداقل یک کتاب برایش بخوانید.

- او را تشویق کنید که جملات کوتاه را تکرار کند.

- به او کارهای ساده بسپارید، مثلاً: این کتاب را به علی بده.

- سرودها و اشعار را با صدای خوش بخوانید، به خصوص اشعاری که مصورند.

ویژگی های زبانی کودک از ۲ تا ۳ سالگی

- اگر اسم اشیا را بدانند، می تواند در حدود ۱۰ تصویر کتاب را تشخیص بدهد.

- از جملات و عبارات ساده استفاده می کند.

- وقتی که اسمش را صدا می کنید، واکنش نشان می دهد.

- به دستوره های ساده واکنش نشان می دهد.

- به تدریج شکل گذشته و جمع کلمات را تولید می کند.

- از اشعار، سرودها و داستان های ساده لذت می برد.

- از جملات ۲ و ۳ کلمه ای استفاده می کند.

- از نگاه کردن به کتابها لذت می برد.

- کلماتی را که دیگران ادا می کنند، تکرار می کند.

- دایره واژگان او افزایش می یابد و تقریباً به ۵۰۰ واژه می رسد.

شیوه تقویت مهارت های زبانی کودک در این دوره

- از طریق کلمات با او بازی کنید، مثلاً: این پیشی کوچولو.

- هر روز با او صحبت کنید و برایش چیزی بخوانید.

- اشعار ساده و آهنگ های کودکستانی را به او یاد بدهید.

ویژگی های زبانی کودک از سن ۳ تا ۴ سالگی

- حرف می زند، ولی تقریباً ۷۵ درصد از صحبت هایش قابل فهم نیست.

- می تواند اسم کوچک و اسم فامیل خود را تولید کند.

- می تواند کلماتی را که به مکان اشاره می کنند، مثلاً بالا، زیر، روی و داخل را درک کند.

- می تواند کلماتی همچون حالا، به زودی و بعداً را درک کند.

- می تواند از جملاتی که دارای کلمات پرسشی همچون چی، کجا و چرا هستند، استفاده کند.

- می تواند جملات کامل ۳ تا ۵ کلمه ای تولید کند، مثلاً: مامان آب می خوره یا یک سگ بزرگ اونجاست.

- گاهی اوقات هنگام ادای کلمات تپق می زند و این معمولاً نشانه لکنت نیست.

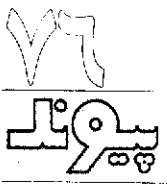
- از تکرار کلمات و صداهای لذت می برد.

- با دقت به کتابها و داستان های کوتاه گوش فرا می دهد.

- داستان های آشنا را که بدون تغییر بیان می شوند، دوست دارد.

- از گوش فرا دادن به داستان و تکرار آهنگ های ساده لذت می برد.

- داستان های کوتاه را از روی تصاویر و کتابها بازگو می کند.

- اشعار را با آهنگ ساده می خواند.

- صداهای معمولی را تشخیص می دهد.

- رنگ های معمولی همچون قرمز، آبی، زرد و سبز را تشخیص می دهد.

شیوه تقویت مهارت های زبانی کودک در این دوره

- کودک خود را در مکالمات روزمره شرکت دهید. درباره کارها با او صحبت کنید، از او سؤال پرسید و به حرف هایش گوش بدهید.

- از بازی هایی استفاده کنید که مفاهیمی همچون بالا، پایین، روی و داخل را به او یاد دهد.

- کتاب هایی را برایش بخوانید که دارای شعر، سرود و آهنگ باشد.

- او را تشویق کنید که داستان های محبوب را تکرار کند.

- چند کتاب به او بدهید و به او یاد بدهید که چگونه از آنها نگهداری کند.

ویژگی های زبانی کودک از سن ۴ تا ۵ سالگی

- اگر آموزش ببیند می تواند تعدادی از حروف را تشخیص دهد و اسم خود را بنویسد.

- کلمات آشنایی را که در تابلوها و کتاب های ساده هستند (مثلاً تابلوی ایست یا تابلوی رستوران) تشخیص می دهد.

- از جملاتی که دارای ساختار نسبتاً پیچیده اند استفاده می کند، مثلاً وقتی شیرینی رو گذاشتم رومیز، مریم اونو خورد.

- از خواندن اشعار ساده، سرودها و کلمات بی معنی لذت می برد.

- به تدریج جملات خود را با سطح درک شنونده تطبیق می دهد، مثلاً به خواهر کوچکش می گوید: بابا رفت بای بای و به مادرش می گوید: بابا رفت بازار.

- اسم، آدرس و شماره تلفن ها را یاد می گیرد، البته در صورتی که یادش بدهید.

- از جملات سؤالی که دارای کلمات پرسشی کی، چی، چرا و کجا هستند استفاده می کند و به آنها جواب نیز می دهد.

- می تواند اسم ۶ تا ۸ رنگ و هم چنین ۳ شکل هندسی را بگوید.

- از جملات امری بی ربط استفاده می کند، مثلاً مدادو روی میز بذار و لباستو بپوش.

- دوست دارد حرف بزند و از جملات زیبا استفاده کند.

- دوست دارد با استفاده از کلمات ممنوع، دیگران را شگفت زده کند.

- دوست دارد لطفه هایی را تعریف کند که برای بزرگسالان بی معنی است.

شیوه تقویت مهارت های زبانی در این دوره

- مرتباً او را به کتابخانه عمومی محل ببرید.

- از بازی هایی استفاده کنید که شمارش اعداد و اسم اعداد

را به او یاد بدهد.

- او را تشویق کنید که برایتان داستان بگوید.

- به او کمک کنید که با عکس مجلات و کارت های پستال برای خود کتاب داستان بسازد.

- کتاب هایی را که دارای شعر و سرود است برایش بخوانید.

- برایش لطفه تعریف کنید.

- صدای او را وقتی که در حال تعریف کردن داستان یا آواز خواندن است، ضبط کنید.

ویژگی های زبانی کودک از سن ۵ تا ۶ سالگی

- جملات را با قواعد و شکل صحیح تولید می کند.

- سعی می کند وجود خود را با بازی های خیالی مطرح کند.

- می تواند اسم کوچک خود و بعضی از اعداد و حروف را بنویسد.

- کلمات ساده را می خواند.

شیوه تقویت مهارت های زبانی در این دوره

- هر روز با او کتاب بخوانید.

- او را به بازی های خیالی تشویق کنید. به او کمک کنید که با کاغذهای کهنه، جعبه های کاغذی و وسایل خانگی، کار دستی درست کند و به او یاد بدهید که چگونه خلاقیت خود را با ساخت ماکت های ساده همچون بلیت، تقویت کند.

- او را تشویق کنید که نمایشنامه های ساده را اجرا کند.

- به او بگویید که به شما در مرتب کردن کوبن ها و بریدن آگهی های روزنامه کمک کند.

- از او بخواهید که به شما در پیدا کردن خواربار در بقالی کمک کند.

- وقتی که به بازار می روید، ببینید که کودکان چه تعداد از تابلوهای فروشگاه ها را می تواند تشخیص بدهد.

تمرین شعر و آواز

اگر صدایتان خوب نیست و در منزل پیانو ندارید، نگران نباشید. زیرا بچه ها خیلی دوست دارند که خودشان آواز بخوانند. شاید استعداد این کار را نداشته باشید، ولی قطعاً تعدادی شعر از دوران کودکی خود در ذهن دارید، مثلاً اتل متل توتوله؛ این گونه اشعار را برایش بخوانید.

کتاب های کودکان

تعداد کتاب هایی که برای کودکان نگارش شده است، خیلی زیاد است. کتاب های مفید و جذاب را تهیه کنید و در اختیارش بگذارید.

منبع:

WWW.extension.lastate.edu/publication/

Pm1529F.pdf

پژوهش

نشریه ماهانه آموزشی - تربیتی
فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷
شماره ۲۲۲-۲۲۱